

L. LENARD:

ALEKSANDER SERGJEJEVIČ GRIBOJEDOV.

Dné 12. novembra preteklega leta je minulo 75 let. odkar so prvič predstavljali dramo A. S. Gribojedova: „Gorje od razuma“. Predstavljali so jo častniki gvardijskega polka in udje njihovih družin v vojaškem kazinu v Tiflisu. „Gorje od razuma“ je prva v resnici izvirna ruska drama. Zato lahko rečemo, da pomeni ta dan začetek ruskega gledališča.

Gribojedov, Puškin in Lermontov so trije ustanovitelji in prvaki modernega ruskega slovstva. Puškin in Lermontov sta kolikor toliko med Slovenci že znana. Gribojedov nam je pa še popolnoma tuj. Tudi njegovo življenje je seveda odsev nezdravih razmer, v katerih je živel tedanja ruska inteligenca, a njegov literarni pomen zasluži, da podamo o njem nekaj življenjepisnih podatkov.

Aleksander Sergjejevič Gribojedov je potomec starega plemiškega rodu, ki se je preselil v Moskvo iz Poljske; njegovi predniki so se pisali po poljsko Grzybowski, a rojen je bil v Moskvi dné 4. januarja l. 1795. Ker je pripadal k višjemu in bogatejšemu plemstvu, je že v prvi mladosti spoznal te kroge. Njegova mati mu je preskrbela globoko in široko izobrazbo in v ta namen izbrala zanj najboljše učitelje, kar jih je sploh bilo mogoče dobiti. Nadarjeni deček se je naučil dobro klasičnih jezikov in literature, poleg tega je razumel več novih jezikov in je tudi strastno ljubil godbo, znal izvrstno njeno teorijo in bil dovršen improvizator na klavirju.

L. 1810. je stopil Gribojedov na moskovsko vseučilišče, in sicer v etskopolitični oddelek filozofske fakultete, ki je sedaj pravna fakulteta, kjer je zlasti vplival nanj profesor

zgodovine in estetike, Bule, ki mu je na domu predaval še posebej filozofijo in politiko. Časa, ki ga je preživel na vseučilišču, se je spominjal Gribojedov vedno z ljubeznijo in hvaležnostjo. Že takrat je začutil v sebi ljubezen k slovstvu in pričel pisati; pravijo, da je že takrat napisal odlomke iz „Gorja od razuma“ ter jih prečital tovarišem. Toda, če je to res, je bilo to, kar je takrat napisal, gotovo še malo podobno onemu, kar je Gribojedova storilo nesmrtnega.

Prišle so francoske vojske. A. S. Gribojedov, ki je takrat ravno dovršil državni izpit, je vstopil prostovoljno v huzarski polk, ki ga je ravno takrat iz samih plemenitašev sestavil grof Saltykov. Polk se je snoval počasi in takoj po smrti Saltykova je bil popolnoma razpuščen. Nato je Gribojedov prestopil v irkutski huzarski polk, a se ni mogel udeležiti vojske proti Napoleonu. Irkutski huzarji so bili odmenjeni v rezervo in niso prišli čez Brest-Litovski. V tem času se je Gribojedov seznanil in tesno sprijaznil s pribočnikom generala Kologrivova, S. N. Bjegičevim, in to prijateljstvo je trajalo celo življenje. Brezdelno, veselo življenje, ki je vladalo takrat med častniki, ni ostalo brez vpliva na Gribojedova, in njegova strastna narava ga je neredko zavlekla čez meje zdravega razuma. Tako na primer sta z Bjegičevim nekoč prijahala v drugo nadstropje neke hiše na veselico; drugič se je Gribojedov spravil med službo božjo na kor cerkve nekega katoliškega samostana namesto organista, improviziral izvrstno nekatere cerkvene pesni, potem pa naenkrat začel igrati „Kamarinskuju“. Gribojedov je čutil nenravnost ta-

cega življenja in je pozneje pisal: „V tej družbi sem preživel vsega skupaj štiri mesece, a zdaj že četrto leto, pa se še ne morem povrniti na pravo pot.“

Toda Bjegičev ni bil Gribojedovu samo tovariš v razposajenosti. Bil je človek izrednega razuma, ki je kmalu spoznal Gribojedova in se potrudil ga odvrniti od praznega, razposajenega življenja; sestra Gribojedova, Marija Sjergijejevna, je naravnost imenovala Bjegičeva „previdnost“ svojega brata. Takrat se je tudi seznanil z zna-

Fr. Marn.

nim dramatičnim pisateljem, knezom Sakovskim, čigar vpliv ni ostal brez sledu na slovstveno delovanje Lermontova. Že iz Bresta je poslal v „Vjestnik Europy“ pisma „O kavalerijskih rezervah“ in „O slavnosti na čast generala Kologrivova“, ki je takrat bil odlikovan. Najbrže je tudi v tem času prevedel Gribojedov „Le Secret du ménage“, pod naslovom „Mladi soprogi“.

Medtem je vojno življenje za Gribojedova izgubilo vso prijetnost in hrepenel je nazaj v Peterburg. L. 1815. ga vidimo že v stolici. Po knezu Sakovskem se je Gribo-

jedov bliže seznanil s krogom pisateljev in dramaturgov, med katerimi so bili P. A. Katenin, Žandr, Hmjelnickij, Greč. Strastno ga je vleklo v gledišče in pri strogosti takratnih gledaliških razmer — bilo je celo prepovedano izraziti nezadovoljnost z igravci — bi lahko kdaj padel v resno neprijetnost, ako bi ga ne zadrževal pozneje znan pesnik A. J. Odojevskij, s katerim se je Gribojedov takrat seznanil. Dne 28. septembra 1815 je prvič prišla v Peterburgu na oder njegova prevedena igra „Molodyje supruži“. Začetkom sledečega 1816. leta je Gribojedov izstopil iz vojne službe. V tem času je izšel njegov članek: „O oceni svobodnega prevoda Bürgerjeve Lenore“, ki je obrnil nase precejšnjo pozornost. Bjegičev trdi, da je napisal Gribojedov v tem letu še nekaj prizorov „Gorja od razuma“, v katerih je bila glavna oseba med drugimi žena F a m u s o v a, sentimentalna oboževavka mod, ki jo je pozneje popolnoma izpustil iz veseloigre.

L. 1817. je Gribojedov vstopil v službo pri ministrstvu zunanjih zadev. S svojim umom in z znanjem tujih jezikov je obrnil nase zanimanje ministra zunanjih zadev, ki mu je ponudil mesto tajnika pri ruskem zastopniku v Perziji Mazaroviču. Gribojedov je sprejel, dasi ne posebno rad, ponudeno mu mesto, ki mu je pozneje postalo usodopolno. Oktobra l. 1818. je bil že v Tiflisu; tu se je srečal z nekim Jakubovičem, s katerim je imel star razpor, streljal se ž njim in bil ranjen v mazinec na roki — znamenje, po katerem so pozneje spoznali njegovo razmesarjeno telo.

V začetku l. 1819. je odpotoval Gribojedov v Perzijo. Ruski zastopnik Mazarovič se ni odlikoval z lastnostmi dobrega diplomata, zlasti ne za azijsko deželo: preveč se je poniževal pred perzijskimi oblastmi. Popolnoma drugo smer pa je dal ruski politiki v Perziji Gribojedov. Ko se je v Tavridi predstavil nasledniku perzijskega prestola, Abbasy-Mirzi, in šahu v Teheranu, se je začel predvsem energično učiti perzijskega in arabskega jezika, — poslednjega zlasti, ker služi za podlago mnogim vzhod-

nim narečjem, a tudi naravo in značaje Perzijcev je pridno opazoval. Svoje dostojanstvo je znal varovati tako, da je užival spoštovanje celo od strani Rusiji sovražnega angleškega poslaništva v Tavridi in naklonjenost Abbas-Mirze; seveda so ga pa vsled tega sovražili nekateri perzijski dostojanstveniki, ki so razumeli, da je v osebi Gribojedova Rusija zadobila silnega zastopnika svojih koristi. Ker je našel v Perziji mnogo Rusov, ki so tam vstopili v šahovo vojsko, jih je Gribojedov mnogo nagovoril, da so se vrnil v Rusijo. Vkljub velikim sitnostim je to tudi izvel in bilo mu je naročeno, da spremi preseljence čez rusko mejo. Često je Gribojedov na tem nevarnem potu postavil v nevarnost svoje življenje sredi srditih Perzijcev, katerim ni moglo biti prijetno njegovo delovanje, a kljub temu ni izgubil naklonjenosti Abbas-Mirze in šaha, ki sta mu dala redova leva in solnca drugega razreda.

Čas, ki mu je preostajal od diplomatične delavnosti, je posvetil Gribojedov svojim priljubljenim zabavam: godbi, slovstvu, knjigam. Bulgarin trdi, da se je „Gorje od razuma“ pričelo pravzaprav v Tavridi. „Ko je bil v Perziji — piše Bulgarin — je sanjal Gribojedov o Peterburgu, Moskvi, o svojih prijateljih, sorodnikih in znancih, o gledišču, ki ga je ljubil strastno, in o glediških umetnikih. Legel je spat v vrtu in videl sen, ki mu je predstavljal ljubljeno domovino z vsem, kar je v njej ostalo milega njegovemu srcu. Sanjalo se mu je, kakor da bi v krogu prijateljev pripovedoval načrt veseloigre, ki bi jo hotel napisati ter jim celo čital mesta iz nje. Ko se je zbudil, je vzel Gribojedov svinčnik, šel v vrt in v isti noči osnoval načrt za „Gorje od razuma“ in napisal nekaj prizorov prvega dejanja. S to veseloigro se je bavil ves svoj svobodni čas in jo dovršil v Tiflisu l. 1822.“ Podrobnosti tega pripovedovanja ne zaslužijo vere, vendar je

v njih zrno resnice: daleč od domovine, ko si je v domišljiji predstavljal slike moskovskega življenja, je bilo naravno, da je Gribojedov napravil veseloigro po načrtu, ki ga mi poznamo, in zapustil prvotne načrte, ki si jih je zarisal pod neposrednimi, enostranskimi in malenkostnimi vtiski moskovskega in peterburškega življenja.

Novembra 1821. leta najdemo Gribojedova v Tiflisu. Na poti iz Tavride si je nevarno zlomil roko na dveh krajih in ker ni našel doktorja, je bil prisiljen obrniti se do prvega človeka, ki bi mu pomogel. Roka je sicer ozdravela, toda zarastla je nepravilno, da je ni mogel rabiti, in v Tiflisu jo je bilo treba zopet prelomiti, da bi jo spravili v pravo lego. Ili v Perzijo, kjer v nevarni bolezni ne bi imel pomoči, je bilo Gribojedovu nemogoče; v srcu se tudi ni želel vrniti v to azijsko deželo, polno nevarnega kovarstva. Gribojedov je bil premeščen za „tajnika v oddelku za zunanje zadeve“, prideljen takratnemu načelniku Kavkaškega kraja, A. P. Jermolovu. Človek velicega razuma, je Jermolov znal ceniti Gribojedova, navezal se je nanj in Gribojedov je bil pri njem neprestano in ga je celo spremljal na vojnih pohodih. V Tiflisu je služil takrat pozneje sloveči N. N. Muravjev (Karski). Gribojedov se je z njim seznanil, učil ga je perzijsčine, a sam se je učil od njega turškega jezika. Gribojedov je stanoval na armenskem bazarju v majhni hiši, v kateri je vzel v najem prvo nadstropje, obstoječe samo iz dveh malih sob, obrnjenih z okni na sever, odkoder se prikazujejo predgorja kavkaškega pogorja. Večino časa je bival Gribojedov doma, oblačil se je v običajno „arhaluko“. Vedno in povsod priljubljen, je obiskoval boljše družinske kroge v Tiflisu. Doma se je zanimal za godbo. Vneto je nadaljeval izučevanje perzijskega jezika; za učitelja mu je bil lastnik neke tifiške kopelji.

(KONEC.)

L. LENARD:

ALEKSANDER SERGJEJEVIČ GRIBOJEDOV.

(KONEC.)

Marca l. 1823 je vzel Gribojedov odpust v Moskvo in Peterburg za štiri mesece; toda ostal je v domovini skoraj dve leti. Ta čas je bil najbolj plodotvoren v njegovem slovstvenem delovanju. V Moskvi, v hiši matere in sestre, je dovršil Gribojedov v glavnih potezah „Gorje od razuma“, delo, ki je naredilo njegovo ime nesmrtno. Občeval je v moskovskih krogih, in kadar se je vrnil pozno zvečer domov, je pisal in predaval prizore. L. 1824. je dobil Gribojedov dovoljenje, da sme iti v inozemstvo, da se pozdravi, in se je odpravil v Peterburg. V inozemstvo pa ni še, ampak je preživel v severni stolici skoraj eno leto. V tem času se je že širil sloves o njegovi nesmrtni veseligrri, in on jo je moral večkrat čitati izobraženim slovstvenikom in prijateljem. Iz njegovih pisem se pa razvidi, da je tudi v tem času večkrat posamezne dele predelal in popravil. Krog njegovih znancev se je razširil in seznanil se je z nekaterimi dekabristi, z Bjestuževom, Marlinskim, z Zavalošinom in drugimi. Novembrske povodnji so dale Gribojedovu povod, da je opisal svoje vtiske v stolici, od katerih je pa nekatere cenzura prepovedala. Gribojedov je živel takrat v stanovanju Odojevskega na Torgovoj, kjer je voda dosegla znatno višino.

Ko je zavrzel misel, da bi šel v inozemstvo, se je odločil Gribojedov, da se vrne v Gruzijo na službo. Maja, l. 1825., je odšel iz Peterburga čez Kijev in Krim po morju v Imeritijo, a odtod k Jermolovu. V jeseni je bil Gribojedov na pohodu proti „Gorcem“ z generalom Veljaminovom; svoje

vtiske je zarisal v pesmi „Roparji na Čegemu“. Decembrski dogodki leta 1824. v Peterburgu so morali vplivati tudi na njega, ker je bil dobro znan z dekabristi, in januarja l. 1826. je dobil Jermolov ukaz, da mora Gribojedova zapreti. Pravijo, da je Jermolov prejel to povelje v Jekaterinodarju pri večerji, kjer je bil navzoč tudi Gribojedov. Jermolov ga je takoj povabil v drugo sobo ter mu svetoval, naj gre takoj domov in sežge vse, kar bi ga moglo spraviti v zadrego, in ko so čez nekaj časa prišli, da bi ga zaprli, v resnici niso našli pri Gribojedovu ničesar. Februarja meseca so ga pripeljali v Peterburg in zaprli v ječo. Pri preiskovanju niso našli pri njem ničesar, da bi ga mogli obsoditi zveze z dekabristi, in že meseca marca je bil prost.

V zaporu je Bulgarin našel priliko skazati mu nekaj uslug, in Gribojedov, ki se je popred odrekel skoraj popolnoma njegovi družbi, se mu je zopet približal. Ko je dobil svobodo, je celo ž njim skupaj stanoval v mali, samotni hišici na vasi, občeval samo z dobro znanimi ljudmi in preživel ves čas v čitanju in v prijateljskih pogovorih. Bulgarin pripoveduje, da je bil Gribojedov takrat često nezadovoljen sam s seboj, ker je še premalo storil za slovstvo. „Čas beži, dragi prijatelj“, je rekel, „v moji duši gorí ogenj, v glavi se rodé misli, a jaz se ne morem lotiti dela, kajti znanosti napredujejo, a jaz jih ne dohajam.“

Oko mu je zasolžilo, kadar je govoril o brezplodni podlagi našega slovstva. „V življenju narodnem, kakor v življenju človeškem, je dvojna sila, duševna in telesna“, je rekel Gribojedov: „Slovstvo je misel naroda, este-

tično izražena. Grki, Rimljani, Judje niso poginili radi tega, ker so zapustili za seboj slovstvo, a mi ... mi ne pišemo, ampak samo prepisujemo!" ... Gribojedov je, nadaljuje Bulgarin, nenavadno ljubil preprosti narod in je bil jako rad v družbi izobraženih, mladih ljudi, ki še niso bili pokvarjeni s hinavščino in pretiranostjo moderne omike. Rad je tudi obiskoval božje hrame. Poleg krščanske dolžnosti, ga je tja vleklo tudi domoljubno čuvstvo: „Dragi tovariš!“ mi je govoril, „v cerkvah se zbirajo ruski ljudje, mislijo in molijo po rusko. V ruski cerkvi sem jaz v domovini, v Rusiji! Mene navdušuje misel, da so se ravno te molitve čitale že pri Vladimiru, Dimitriju Danskem, Monomahu, Jaroslavu, v Kijevu, Novgorodu, v Moskvi; da je ravno to petje ganilo njihova srca, da so ravno ta čuvstva navduševala pobožne ljudi. Mi smo Rusi samo v cerkvi, a jaz hočem biti Rus.“

Ko je bil Gribojedov oproščen obtožbe, da je sokriv pri zaroti dekabristov, je obrnil nase pozornost carja Nikolaja Pavloviča. A. S. se je predstavil gosudarju in je s činom dvornega svetnika zopet sprejel poziv v Gruzijo. V juliju je odšel iz Peterburga in se med potjo oglasil pri sorodnikih v Moskvi in koncem avgusta je bil v predelih Kavkaza. Takrat se je že pričela perzijska vojna in Gribojedov je našel v Gruziji Paskjeviča, ki mu je bil po ženi bližnji sorodnik. Znano je bilo, da prihaja Paskjevič v Zakavkazje s posebnimi pooblastili od carja, da bi zavzel mesto Jermolova, in Gribojedov je prišel v skrajno neprijeten položaj. Saj je srčno ljubil načelnika Jermolova in ravno tako tudi sorodnika. Vsled tega so mu pozneje nekateri očitali neodkritosrčnost, kar pa v resnici ni bilo opravičeno. Januarja l. 1827. je bil Jermolov odstavljen in Gribojedov je bil podložen Paskjeviču, ki mu je izročil zagraniczne odnošaje s Perzijo in Turčijo. Bil je neprenehoma pri glavnem načelniku in prenašal ves trud in vse pomanjkanje vojnega časa. Sodeloval je celo pri sestavljanju vojnega načrta, s katerim je Paskjevič hotel zajeti Perze.

V vojnem času je pokazal Gribojedov nenavadno silo svoje volje. Sam je trdil, da je oblast človeka nad samim seboj omejena le od nepremagljivih sil prirode, a v vsem drugem more človek zapovedovati sebi, kakor hoče. In ko se je nekdaž krogla iz sovražnikovega topa razletela poleg kneza Suvarova in je Gribojedov, ki je bil v bližini, občutil nehote strah in grozo, mu je bila sama misel, da je bojazljivec, tako neznosna, da je sklenil ozdraviti se bojazljivosti. Pri prvi priliki se je postavil na tako mesto, kamor so leteli streli iz sovražnikovih baterij, in si je določil število strel, ki jih hoče tam počakati. Ko je doštel, je mirno obrnil konja in odjahal. Odtlej, je pripovedoval, se ni ustrašil več nobene nevarnosti v boju. „Ako bi se pa vdal čustvu straha“, je pripomnil, „bi postalo še bolj silno in močno v meni.“

Ko so Perzi izgubili celo vrsto bitk, so sklenili prositi za mir. Paskjevič je poslal k Abbaz-Mirzi Gribojedova, ki je spretno in taktno izpolnil svojo težko nalogo. Slednjič so sklenili Turmanski dogovor. O njem je carju poročal zopet Gribojedov. Zato je bil odlikovan z naslovom državnega svetnika, z redom sv. Ane družega razreda z akuazi in 4000 cekini. Toda Gribojedova niso mikale nagrade in mislil je prositi za odpust in živeti zasebno. Toda prišlo je drugače... Marca l. 1827 je prišel v Peterburg, a julija je bil že od carja Nikolaja imenovan za ruskega polnomočnega zastopnika na perzijskem dvoru. Gribojedov, ki je sam predlagal, naj se ustanovi tako mesto, a ni imel slutnje, da bo on imenovan, je z neveselimi čuvstvi mislil na Perzijo, kajti znal je, koliko sovražnikov ima zdaj tam med šahovimi dostojanstveniki, a med njimi najvplivnejšega samega Allajaz-hana. „Tam nas bodo gotovo vse poklali“, je rekel Žandru, ki je prišel k njemu ravno, ko je prejel imenovanje. — „Allajaz-han je moj osebni sovražnik; ne odpusti mi turkmanske pogodbe.“ Slutnja ga ni varala.

Začetkom junija je Gribojedov odpohtoval iz Peterburga, a sredi julija je bil že

v Tiflisu. Tu se mu je na kratek čas nasmešnila sreča. Še v Peterburgu je govoril o svoji ljubezni do hčere generala Čavčavadze, Ninje Aleksandrovne; sedaj jo je zasnubil in se poročil ž njo. Takrat je bila Rusija v vojni s Turčijo; Paskjevič, katerega je moral Gribojedov neobhodno videti, je bil pri armadi, a k njej iti je bilo težavno, ker ji je grozila kuga, ki je že divjala v turških vrstah. To je zadržalo Gribojedova v Gruziji. Toda že v prvih dneh septembra je odpotoval v Tavriz, prestolico naslednika perzijskega šaha, ki je bila naznačena kot prestolnica za evropska poslaništva. Toda popred se je moral še predstaviti šahu, in s tem namenom je pustil ženo v Tavrizu, sam pa je v prvih dneh decembra odšel v Teheran. Tam ga je pričakovala strašna smrt.

Gribojedova so sprejeli v Teheranu z vsemi častmi, ki se spodobijo ruskemu poslaništvu. Toda kmalu je nastalo nesporazumljenje, ker mu Perzi niso zaupali. Po turkmanskem dogovoru se je Perzija zavezala osvoboditi vse ruske sužnje, ki se želé vrniti v domovino in že na poti v Teheran je imel Gribojedov večkrat opraviti zaradi tega. Njegova pravičnost je ugajala prebivalstvu, a v Teheranu so se razmere kmalu nevarno izpremenile. Poslanika so oblegali s prošnjami, da naj osvobodi različne jetnike, ki so jih po sili zadrževali v perzijskih haremih. Med temi so bili pa haremi jako vplivnih oseb. Slednjič je moral Gribojedov nastopiti celo za šahovega dvornika Mirza-Jakuba, evnuha, ki je bil rojen v Erivanu in je prišel v vjetništvo ter je tedaj služil kot blagajnik in glavni oskrbnik šahovega harema. Tudi ta je prišel k poslaniku in se izjavil, da se hoče vrniti v domovino. Gribojedov je prišel v jako težaven položaj: ako bi vjetnikom odrekel pokroviteljstvo, kakor so želeli Perzi, bi izdal pravico Rusije in s tem ponižal njeno dostojanstvo; ako zahteva, da se ta točka dogovora izpolni, bi pa razdražil Perze in izzval njihovo maščevanje. Gribojedov si je izbral poslednje — v svojo pogubo.

Ko so iskali vjetnikov, je nastajal med teheranskim prebivalstvom vedno večji nemir. Sam šah ni hotel odpustiti iz Perzije Mirza-Jakuba, ki bi utegnil razglasiti skrivnosti šahovega harema; tudi dostojanstveniki šahov so rabili vsa sredstva, da bi Jakuba zadržali. Teheransko ljudstvo, naščuvano od mohamedanske duhovščine in najbrže tudi od Allajaz-hana, je v velikanski množici obdalo dom ruskega poslanika in zahtevalo, da jim izroči Mirza-Jakuba in dve ženski. Zaman se je trudila straža poslaniškova, da bi zadržala oblegajoče, ki so obisipali hišo s kamenjem. Začel se je boj, v katerem je bilo ubitih nekaj Perzov, ki so jih takoj v procesiji odnesli v medžet. To je pa samo povečalo srd ljudstva. Množica je vdrla na dvorišče in prelezla čez zidovje. Stražo so pobili in morivci so vdrli v notranje prostore, kjer je Gribojedov z vsem svojim spremstvom pal v hudem boju, pod udarci perzijskih kinžalov, a njegovo mrtvo telo je tri dni bilo igrača teheranske tolpe. Rešil se je po nekem srečnem slučaju samo Maljcev, prvi tajnik poslaništva.

Po dolgem iskanju so sredi trupel pod oknom poslaništva našli oskrunjeno telo Gribojedova; spoznali so ga samo po palcu na roki od rane, ki jo je nekoč dobil v dvoboju z Jakubovičem. Slovesno so ga prenesli v Tiflis in tam pokopali.

Na zahodni strani Tiflisa se dviga Gruzincem sveta gora Mtacminda. Na enem izmed njenih višin stoji ženski samostan sv. Davida. S samostanske terase se odkriva očarujoč razgled: Tiflis se razprostira globoko v nižavi, na vstoku se blišči Kura, za njo v daljavi se vidijo sinje gore Kahe-tije. Ta kraj je posebno ugajal Gribojedovu. Ko je odhajal iz Tiflisa, je prosil ženo poln mračnih slutenj, naj ne pusti njegovih kosti v Perziji, ampak, naj ga pokoplje v samostanu sv. Davida. Mlada vdova je izpolnila voljo pokojnemu možu, katerega spominu je ostala verna vse svoje dolgo življenje (umrla je leta 1857.), in je velela pokopati tudi sebe poleg moža. Pod samostansko teraso vzhodno od cerkve v grobišču z

okroglim obokom, ograjenim z mrežo, se dviguje nagrobni spomenik, ki ga je izvršil v Moskvi znani umetnik Kampioni. Na visokem pjestalu stoji razpelo; bolesi polna ženska postava kleči na kolenih pred križem, ter ga objema, na podnožju križa pa leži knjiga z napisom „Gorje od razuma“. Na pjestalu, pod medaljonom s portretom

Gribojedova je napisano z zlatimi črkami: „Aleksander Sergjejevič Gribojedov, rodil se je leta 1795., januarja, 4. dne, ubit v Teheranu leta 1829. januarja, 30. dne.“ Na eni strani je napis: „Nepozabnemu njegova Nina“; a na nasprotni strani: „Dela tvojega uma so nesmrtna v ruskem spominu, a zakaj je tebe preživela moja ljubezen!“

ANTON MEDVED:

SAJ NE VEŠ.

Rajska pomlad je tvoj vrt
ogrnila v krasen prt.
Klije, dije vsaka ruša.
Kaj da tvoja zdaj se duša,
o dekle,
žarkom blagim ne odpre?
Saj ne veš ti sama ne.

Rože je potrgal čas
z lica ti, prezgoden mraz
padel trd na srce tvoje,
da ne sanja več, ne poje.
O dekle,
kam so zlate ure šle?
Saj ne veš ti sama ne.

Kar se giblje, kar živi,
vse se menja, v prah gubi.
Iste ure ni nobene.
Cvet usahne, sad požene ...
O dekle,
ali cveta vreden je?
Saj ne veš ti sama ne.

